

UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
FACULTATEA DE ECONOMIE ȘI ADMINISTRAREA
AFACERILOR
Școala Doctorală de Științe Economice
Domeniul: Economie

Lili ȚENEA

REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT

OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE A ZONELOR RURALE
PRIN FONDURI STRUCTURALE. STUDIU DE CAZ –
ROMÂNIA

Conducătorul de doctorat:
Conf. univ. Dr. Ramona PÎRVU

Craiova
2021

REZUMAT

Tematica de cercetare abordată în teza de doctorat "Oportunități de dezvoltare a zonelor rurale prin fonduri structurale. Studiu de caz – România" se înscrie în aria cercetărilor la nivel global în care, fiecare țară, în funcție de experiența dobândită în spațiul comunitar și de realitatea comunităților rurale proprii, se preocupă de fixarea propriilor obiective, strategii și măsuri de dezvoltare și diversificare a activităților agricole și nonagricole în spațiul rural, deoarece fiecare zonă rurală este caracterizată prin diversitate naturală și cultural-spirituală.

Dezvoltarea și diversificarea activităților agricole și nonagricole constituie totodată instrumentul care contribuie la reducerea disparităților economico-sociale ce se manifestă la nivelul spațiului rural din diferite regiuni, între spațiul urban și cel rural al unei țări, generate de gradul diferit de înzestrare cu resurse naturale, capital fizic, uman, financiar etc.

Cercetarea va evidenția interesul arătat dezvoltării spațiului rural și efortul depus de țara noastră în adaptarea și adoptarea de politici și strategii prin care economia rurală să se integreze în piața comună. Totodată va prezenta principalele caracteristici și funcții ale spațiului rural, întărite de explicarea conceptelor de dezvoltare rurală, dezvoltare rurală durabilă, dezvoltare rurală durabilă multifuncțională și dezvoltare rurală integrată. În același timp, cu ajutorul unor analize specifice, se va evidenția impactul dezvoltării socio-umane în spațiul rural românesc ce va reliefa realitatea spațio-temporală, pe baza următoarelor elemente: infrastructura rurală în plan regional, aportul educației, culturii, sectorului sănătate asupra calității vieții în mediul rural; structura economiei rurale, pentru a putea aprecia prezența unor strategii ancorate în realitatea socio-economică a țării, care să determine planificarea unei structuri agricole corespunzătoare unei cereri realiste a consumului intern, dar și a unor disponibilități pentru export, precum și dezvoltarea de activități non-agricole.

La nivel politic, atenția va fi îndreptată către adaptarea politicilor la politicile comunitare, promovarea unor politici coerente și crearea unui mediu de afaceri prietenos. Economicul va polariza atenția prin studierea politicii Agricole a Uniunii Europene și în cadrul acesteia a Pilonului II, dezvoltare rurală. Criteriul social va avea în vedere caracteristicile demografice, legislația socială, nivelul de educație, care să dezvolte spiritul antreprenorial și dezvoltarea rurală. Influență puternică asupra dezvoltării spațiului rural exercită și mediul tehnologic ceea ce va determina căutarea acelor particularități care să permită identificarea unui nivel de înzestrare tehnică și infrastructuri corespunzătoare. Mediul înconjurător va fi analizat în principal prin prisma politicilor de protecția mediului, de dezvoltare rurală durabilă.

Actualitatea și importanța temei abordate. Ideea prezentei teze pornește de la faptul că dezvoltarea spațiului rural presupune cunoașterea și ameliorarea problemelor rurale, deoarece acesta generează activități complexe, de importanță vitală pentru națiune, a căror eficientizare nu poate fi soluționată pe termen scurt, fiind necesare programe integrate succesiv, cu efecte durabile, care să se finalizeze prin îmbunătățirea infrastructurii rurale, a mediului antreprenorial în spațiul rural, a calității vieții și condițiilor de trai. Dezvoltarea spațiului rural, respectiv a comunității rurale, reprezintă o **temă de cercetare complexă și mereu actuală**, deoarece se bazează pe două elemente fundamentale aflate într-o strânsă interdependență: izvorul de resurse sustenabile, care poate genera dezvoltare și locuitorii spațiului rural, care reprezintă atât factorul de acțiune cât și cel generator de consum.

Prezenta teză de doctorat prin tematică, mod de abordare și conținut, urmărește dezvoltarea rurală în România, pe termen lung, cu obiectivul strategic general de identificare a oportunităților de dezvoltare a zonelor rurale prin fonduri structurale, propunându-și analize detaliate ale modificărilor instituționale, legislative, economice, sociale, s.a. în planul dezvoltării rurale după anul 1990, etapizat: până în momentul integrării României în Uniunea

Europeană, în prima perioadă de programare 2007-2013, în a doua perioadă 2014-2020, surprinzând și perspectivele pentru perioada de programare care abia începe, 2021-2027.

Prezenta cercetare se finalizează într-o perioadă foarte interesantă și plină de schimbări în ceea ce privește politicile Uniunii Europene, perioadă în care se configurează și se adoptă următorul Cadru Financiar Multianual (CFM) pentru perioada 2021-2027, care se ridică la suma de 1074,3 miliarde de euro. Din cele 1074,3 miliarde de euro cuprinse în Cadrul Financiar Multianual 2021-2027, România va beneficia de o alocare de 47,56 miliarde de euro, 28,22 miliarde fiind alocate din fondurile de coeziune și 19,34 miliarde din politica agricolă comună. Aceste aspecte argumentează, cu atât mai mult, *oportunitatea și actualitatea temei de cercetare dezvoltate în teză.*

Dezvoltarea rurală este integrată în sistemul dezvoltării durabile și este coordonată cu aceasta pe cele trei niveluri de evoluție: național, regional și local. Programul Național de Dezvoltare Rurală vizează toate activitățile agricole și non-agricole din spațiul rural românesc, ținând seama de particularitățile, dar și de cerințele Uniunii Europene, din care facem parte.

România, devenind stat membru al Uniunii Europene (la 1 ianuarie 2007) continuă procesul de dezvoltare rurală într-un cadru nou, în care se realizează în mod obligatoriu la principiile, obiectivele și mecanismele dezvoltării rurale ale acestei organizații integraționiste. Țara noastră și-a coordonat Programul Național de Dezvoltare Rurală cu strategiile și programele comunitare în domeniu, devenind parte componentă a acestor strategii și programe și având responsabilități, contribuții și beneficii corespunzătoare.

Dezvoltarea rurală este legată de *Politica Agricolă Comună*, ale cărei obiective de bază privesc: modernizarea fermelor și asigurarea sprijinului financiar pentru tinerii fermieri; promovarea infrastructurilor pentru turism și încurajarea activităților locale; oferirea unui acces mai bun al populației la servicii; stoparea depopulării zonelor rurale, prin proiecte pentru perfecționarea lucrătorilor și persoanelor apte de muncă din firmele mici, s.a.. Implementarea PAC se realizează cu ajutorul mecanismelor sale specifice și a programelor de dezvoltare rurală, caracterizate prin complexitate și orientate către diverse sectoare: infrastructură, agricultură, turism (agroturism și turism rural), întreprinderi mici și mijlocii, crearea de locuri de muncă, protecția mediului, învățământul, dezvoltarea comunității etc.

Politica de dezvoltare rurală este un nou domeniu politic al Uniunii Europene, care aspiră să abordeze o gamă largă de probleme și sectoare de dezvoltare la diferite niveluri teritoriale, într-un mod integrat. S-au dezvoltat noi forme de guvernanță caracterizate prin descentralizare, parteneriat, participare și noi mecanisme formale de coordonare orizontală și verticală a politicilor. Deși politica de dezvoltare rurală a UE definește un nou set de politici pentru componentele mai vechi, acesta pare să se extindă și să se transforme într-un domeniu de politici potențial distinct. Cu toate acestea, până astăzi acest domeniu promițător este încă umbrit de PAC atât în ceea ce privește finanțarea, cât și în ceea ce privește luarea deciziilor politice.

Obiectivul general al tezei constă în analiza dezvoltării zonelor rurale din România din perspectiva absorbției fondurilor nerambursabile europene și fondurilor naționale, pentru modernizarea infrastructurii satelor și comunelor și realizarea unei dezvoltări durabile. În acest sens, ne propunem fundamentarea științifică a transformărilor necesare pentru dezvoltarea durabilă a economiei rurale, identificarea impacturilor multisectoriale ale acțiunilor pentru asigurarea dezvoltării rurale luând în calcul interconexiunile sectoriale interne, analiza oportunităților de dezvoltare a zonelor rurale prin fonduri structurale și analiza econometrică a impactului fondurilor europene asupra dezvoltării zonelor rurale din România.

Îndeplinirea obiectivului general al cercetării a presupus stabilirea și atingerea anumitor **obiective specifice** domeniului, precum:

- abordarea teoretico-metodologică, dar și a practicii economico-sociale privind dezvoltarea rurală și conexiunile ei cu ansamblul procesului de dezvoltare și creștere economică;
- studierea aprofundată a literaturii de specialitate în vederea identificării tuturor abordărilor specifice temei de cercetare, în scopul realizării unui cadru teoretic complet;
- relevarea experienței Uniunii Europene în ceea ce privește dezvoltarea rurală, la care trebuie să se raporteze în permanență țara noastră; analiza obiectivelor privind dezvoltarea rurală sustenabilă și a strategiilor elaborate pentru realizarea acestora;
- identificarea principalelor orientări, ghiduri, cadre publicate de către Uniunea Europeană în domeniul Politicii Agricole Comune și a Pilonului II al acesteia, dezvoltarea rurală;
- reliefa caracteristicilor esențiale ale noului stadiu în care a intrat procesul de dezvoltare rurală în țara noastră, a strategiei și programului de dezvoltare rurală;
- structurarea unui cadru de analiză statistică pentru identificarea infrastructurii relevante pentru dezvoltare rurală la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României;
- stabilirea criteriilor de analiză a zonei rurale din România precum și metodele specifice din domeniu, știind că majoritatea investițiilor cu asistență financiară nerambursabilă din mediul rural au fost în domeniul modernizării de drumuri comunale, înființării de sisteme de apă și canalizare, furnizare gaze, infrastructură școlară gimnazială, sanitară, modernizarea fermelor agricole, etc.;
- analiza nivelului de dezvoltare rurală în România, etapizată astfel: (i) înainte de momentul aderării la Uniunea Europeană, (ii) la momentul aderării, urmată de (iii) analiza stadiului actual și de perspectivă al dezvoltării zonelor rurale din România, pe baza criteriilor stabilite anterior, cu aplicabilitate la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României.
- identificarea gradului de utilizare al alocărilor financiare totale prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) pentru perioada 2014-2020, pentru fiecare stat al UE;
- analiza nivelului alocărilor financiare europene pentru dezvoltare rurală în România, pentru fiecare dintre cele 14 măsuri de dezvoltare rurală pentru care există date publicate;
- analiza impactului economic și social pe care le-au avut fondurile europene pentru dezvoltare asupra zonelor rurale din România, prin intermediul unei cercetări econometrice.

Cercetarea are un caracter *multidisciplinar*, presupunând abordarea mai multor domenii precum cel economic, statistic, al mediului, al sustenabilității, al econometriei, astfel încât putem afirma că rezultatele obținute sunt relevante pentru domeniul cercetat.

Scopul cercetării întreprinse are o dublă semnificație: a) să aducă contribuții de ordin teoretic și metodologic privind relația dintre dezvoltarea rurală, dezvoltarea durabilă și procesul de ansamblu al creșterii și dezvoltării economice, a raportului dintre dezvoltare, mediul natural și calitatea vieții; b) să aprofundeze, printr-o cercetare empirică, procesul de dezvoltare rurală în România, ca secvență a dezvoltării rurale din cadrul Uniunii Europene.

Cercetarea efectuată a abordat *procesul de dezvoltare rurală pe patru paliere*:

- *europaean*, în legătură cu Politica Agricolă Comună și importanța tot mai mare pe care o capătă în cadrul acestei politici cel de-al doilea pilon al său – dezvoltarea rurală. Pe acest palier am analizat principalele provocări privind implementarea politicii de dezvoltare a zonelor rurale în statele membre ale UE, în contextul politicilor comune

și am realizat comparații între statele membre privind alocarea și absorbția bugetului Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală;

- *național*, analizând alocările financiare europene și naționale pentru dezvoltare rurală în România prin intermediul PNDR, în perioada 2014-2020 pe fiecare dintre cele 14 măsuri de dezvoltare rurală pentru care există date publicate, având o alocare financiară totală de 9,363 miliarde euro, din care 8,015 miliarde euro proveniți din FEADR și 1,347 miliarde euro reprezentând contribuția națională (MADR, 2021);
- *regional*, deoarece în demersul nostru de cercetare am prezentat caracteristici ale fiecărei regiuni de dezvoltare a României, suprinzând situația infrastructurii rurale în corelație cu situația demografică și administrativă a regiunii respective;
- *județean*, deoarece pentru a explora impactul fondurilor europene asupra dezvoltării rurale în România am decis analiza următoarelor variabile, agregate la nivelul județelor (NUTS 3), pentru anii 2016 și 2020: plățile realizate prin PNDR, valoarea PIB la nivel de județ, numărul de salariați din agricultură, lungimea drumurilor județene și comunale modernizate, dimensiunea parcului de tractoare și mașini agricole, suprafețele cultivate cu culturi agricole, producția agricolă vegetală – cereale boabe, precum și populația ocupată în agricultură.

Pe palierul *cercetării teoretice* principalele elemente ce trebuie evidențiate sunt:

- Cercetarea teoretică s-a realizat printr-un studiu elaborat al literaturii de specialitate cu scopul explicării noțiunilor și conceptelor și construirea cadrului necesar efectuării cercetării practice. Am efectuat o documentare amplă prin studierea de cărți reprezentative și articole aflate în baze de date internaționale, publicații oficiale ale UE și României și diferite statistici europene și naționale. O parte mare surselor bibliografice folosite sunt din literatura străină în domeniu, însă am folosit și numeroase surse bibliografice ale autorilor români, rapoarte de cercetare, strategii naționale și regionale, pentru a releva specificitatea ruralului românesc.
- Am început cercetarea cu *abordarea teoretică a conceptelor* prin reliefarea rolului îndeplinit de analiza socio-economică în studierea ruralului în context științific multidisciplinar. Acesta evidențiază interesul deosebit manifestat de Uniunea Europeană față de problematica dezvoltării spațiului rural, materializat în elaborarea de politici și strategii în consecință. În același timp este evidențiat impactul dezvoltării socio-umane în spațiul rural românesc cu ajutorul unor analize specifice ce a reliefat realitatea spațio-temporală din care prezentăm succint câteva elemente mai importante. În cadrul cercetării s-a urmărit atât identificarea problemelor, cât și a potențialului de dezvoltare și diversificare a activităților agricole și non-agricole pentru a contribui la o mai bună orientare a măsurilor de dezvoltare rurală.
- Am analizat *conexiunile teoretice între dezvoltarea rurală și dezvoltarea durabilă, arătând că* dezvoltarea rurală este un răspuns la "stresul" aplicat agriculturii europene. Prin dezvoltarea rurală durabilă sunt mobilizate în prezent noi surse de venit pentru a spori venitul agrar, altfel stagnant. Dezvoltarea rurală durabilă presupune crearea de noi produse/servicii, noi piețe și noi forme de reducere a costurilor care, adesea, coincid cu nevoile și așteptările societății în general; astfel, dezvoltarea rurală durabilă implică o reconstrucție a agriculturii și a zonelor rurale și a realinierii acestora cu societatea și cultura europeană. Totodată, dezvoltarea rurală durabilă se referă și la redefinirea și reconfigurarea resurselor rurale. Prin dezvoltarea rurală durabilă, resursele rurale - pământ, forță de muncă, natură, ecosisteme, animale, plante, meșteșuguri, rețele, parteneri de piață, relațiile urban-rural - sunt remodelate și recombinate. Cu alte cuvinte, prin dezvoltarea rurală durabilă noi resurse sunt

mobilizate și combinate cu cele existente, asigurând sustenabilitatea ecologică și noi ansambluri economice robuste; noile combinații de resurse permit și noi întreprinderi multifuncționale și rețele noi care leagă mediul rural de urban.

- Analizând relația dintre dezvoltarea rurală și protejarea mediului am arătat că dezvoltarea durabilă, în care sunt incluse și activitățile din mediul rural, are menirea de a găsi căile de sporire a bunăstării oamenilor prin folosirea în mod prudent a resurselor naturale și diminuarea deteriorării mediului natural, prin protecția durabilă a acestuia. Ca urmare, unul din obiectivele esențiale ale oricărei strategii naționale de dezvoltare durabilă îl constituie creșterea bunăstării individuale și sociale printr-o dezvoltare economică în limitele suportate de mediul natural, încât să se garanteze calitatea factorilor naturali și pentru generațiile viitoare, adică să se asigure durabilitatea mediului natural.
- Evaluând modul în care economia și dezvoltarea rurală contribuie la realizarea efectivă a nivelului de trai și a calității vieții, am identificat mai multe căi:
 - economia rurală, prin out-put-urile sale, furnizează produse primare (materii prime) și parțial, produce bunuri de producție ce se manifestă ca input-uri pentru unele activități din industrie, construcții și transporturi;
 - economia rurală contribuie în mod direct și masiv la îmbunătățirea standardului și calității vieții întregii populații prin bunurile agro-alimentare, silvice și piscicole consumate, dezvoltarea rurală durabilă garantând securitatea alimentară a întregii populații; dezvoltarea rurală durabilă creează noi locuri de muncă, și implicit, venituri mai mari ale populației; crește gradul de confort al locuințelor, se îmbunătățesc și se amplifică condițiile de transport și comunicațiile. Dezvoltarea rurală durabilă la nivelul fiecărei comunități rurale creează posibilități de angajare variate și atrăgătoare în agricultură, silvicultură, acvacultură și pescuit, dar și în afara acestora (diverse industrii rurale, construcții, transport și comunicații; comerț, educație, sănătate, turism rural ș.a.).
 - modernizarea infrastructurilor rurale și a activităților pe care acestea le servesc contribuie la reducerea decalajelor frapante dintre mediul urban și mediul rural, la întărirea coeziunii sociale și la îmbunătățirea calității mediului de muncă și de viață, a mediului social-politic și moral în care trăiesc oamenii, ceea ce înseamnă, de fapt, bunăstare și calitate a vieții în ascensiune.
 - dezvoltarea rurală durabilă contribuie la menținerea și îmbunătățirea calității vieții tuturor oamenilor dintr-o țară prin menținerea și sporirea potențialului ecologic al spațiului rural, prin menținerea unui mediu natural de viață sănătos, bazat pe biodiversitate și combaterea tuturor formelor de poluare, a factorilor care afectează echilibrul ecologic și în mod direct a bunăstării sociale.
 - calitatea vieții din spațiul rural se îmbunătățește și prin diminuarea sărăciei. Sărăcia - un fenomen persistent în societate - este deosebit de accentuată în unele zone rurale. Dezvoltarea rurală durabilă urmărește reducerea și eradicarea în final a sărăciei ce cuprinde o parte a populației rurale. Oricât ar fi de intensă dezvoltarea rurală durabilă bazată pe mecanismul pieței libere, singură nu poate contracara sărăcia decât împreună cu bunăstarea de stat (state welfare).
- În continuarea cercetării am considerat oportună precizarea ***cadrlui instituțional și politic existent la nivel european și național*** în domeniul politicii rurale, în baza căruia se poate planifica dezvoltarea economico-socială rurală și se poate acționa pentru accesarea și absorbția fondurilor europene destinate creșterii coeziunii. În acest sens,

am făcut o analiză detaliată asupra Politicii Agricole Comune, politică realizată la nivel supranațional, prezentând obiectivele acesteia de la înființare (1962) și până în prezent. Am arătat că politica agricolă comună a vizat sprijinirea țărilor care se confruntau cu probleme de lipsă de alimente; prin urmare, inițial au dominat obiectivele bazate pe producție. De atunci, agricultura a scăzut ca activitate economică, în timp ce alte probleme au ieșit în evidență, în special în perioada următoare Agendei 2000, cum ar fi securitatea alimentară și protecția mediului, definind problemele viitoarei politici agricole și rurale.

- Urmărind **politica de dezvoltare rurală - al doilea pilon al Politicii Agricole Comune** am arătat că Agenda 2000 a propus formularea a două domenii de politici interdependente considerate drept cei doi piloni ai PAC: (a) politica agricolă orientată spre piață (primul pilon) și (b) politica de dezvoltare rurală (pilonul doi). Această reformă a presupus o trecere de la o politică sectorială la una spațială, despre care se credea că reconectează agricultura cu comunitatea locală, deschizând perspectiva "regionalizării" sau "teritorializării" politicii rurale. Mai mult, aceasta a însemnat o schimbare a accentului în subvențiile agricole de la sprijinirea prețurilor, la o abordare mai integrată care, cu toate acestea, tratează agricultura ca pe o parte esențială și integrantă a zonelor rurale. Accentul în schimbare către dezvoltarea rurală "integrată" la nivelul UE a fost reflectat în propunerile ulterioare de reformare a PAC. Dezvoltarea rurală a devenit în prezent extrem de importantă pentru comunitatea europeană, deoarece aproximativ 60% din populația UE trăiește în zonele rurale, care reprezintă 90% din teritoriul Uniunii.
- Politica de dezvoltare rurală a apărut ca un domeniu de **politică cu potențial integrativ** orizontal și vertical semnificativ, ambele fiind considerate importante și extrem de funcționale. Principala problemă este că obiectul politicii rurale este prea slab și, în consecință, nu este definit strict. Pe de altă parte, pluralismul conceptului de *rural* nu favorizează nicio alianță strategică semnificativă a actorilor sociali în afara contextului național. În cele din urmă, **coordonarea politicii de dezvoltare rurală cu alte politici**, în mare măsură, se referă la capacitatea și disponibilitatea diferitelor autorități naționale și regionale de a-și uni forțele în acest scop. Cu toate acestea, acest obiectiv nu este împărtășit de statele membre și de multe dintre regiunile lor.

Pe palierul **cercetării practice** am cuprins următoarele elemente:

- Am pornit cercetarea practică prin prezentarea **metodologiei de evaluare a dezvoltării rurale**: alegerea indicatorilor, selectarea și descrierea metodelor de evaluare și identificarea surselor de date care pot fi utilizate în evaluarea dezvoltării rurale regionale. Astfel, am întreprins o scurtă **retrospectivă asupra parcursului sectorului agricol de la economia centralizată la economia de piață**, deoarece în România după anul 1989 s-a trecut la o altă formă de proprietate, de la cea de stat-cooperatistă la cea privată, context în care terenurile agricole, mijloacele fixe din agricultură au fost trecute în proprietatea locuitorilor din zonă și nu numai acestora, a fost schimbat modul de abordare și de gândire asupra fenomenelor social-economice ce aveau să urmeze. În această idee în mediul rural au fost înființate ferme agricole cu o productivitate scăzută legată încă de tehnologiile și utilajele învechite. O analiză retrospectivă ne permite să facem afirmația că fragmentarea terenurilor a fost una din principalele cauze a performanței atât de scăzute a agriculturii românești. Cu alte cuvinte, constatăm că, din 1990, a început un proces de degradare a activității agricole, atât din punct de vedere al

suprafeții totale în exploatare, aflată în proces de scădere, cât mai ales din punct de vedere al calității, cu reflectare imediată în producțiile obținute, tot mai reduse și departe de parametrii calitativi normali.

- Urmărind să surprindem **asistența financiară internațională** de care a beneficiat România pentru dezvoltarea rurală **în perioada de pre-aderare** am arătat că, pentru prima oară după 1989, Uniunea Europeană și-a concentrat toate formele de asistență financiară acordate unui număr de 10 state candidate (fără Cipru și Malta), punând accent pe complementaritatea a trei programe majore de asistență financiară: PHARE, ISPA și SAPARD.
- În perioada de **după integrarea europeană** agricultura a primit un sprijin financiar puternic prin dotarea cu utilaje agricole moderne de înaltă productivitate, cu implementarea de tehnologii performante de cultură, cu concepte noi de valorificare a producției, etc.
- Pentru îndeplinirea obiectivelor propuse cercetarea a pus în evidență **specificitatea teritorială** – factor de influență a dezvoltării și diversificării activităților economice în spațiul rural cercetat. Pentru aceasta au fost identificați **indicatori independenți** precum: mărimea și structura spațiului, structura demografică, infrastructura rutieră, infrastructura de furnizare apă, gaze, educația - unitățile existente în spațiul rural și numărul de cadre didactice, infrastructura de sănătate, s.a., Odată identificați indicatorii de evidență a specificității teritoriale, am procedat la alegerea metodelor de colectare a informațiilor referitoare la aceștia. Cercetarea desfășurată a fost organizată astfel încât să permită o evaluare a spațiului rural din Regiunile de dezvoltare ale României, pentru a surprinde mai bine specificitățile teritoriale, în vederea elaborării unor opțiuni strategice, orientate spre o dezvoltare și diversificare a activității economice, care ulterior să fie extinse la nivel național.
- Analizând oportunitățile de dezvoltare a zonelor rurale prin fonduri structurale și dezvoltarea zonelor rurale la nivelul Uniunii Europene am realizat **comparații între statele membre privind alocarea și absorbția bugetului Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală**.
- De asemenea, pentru a obține o imagine mai completă a performanțelor României obținute în atragerea de fonduri europene pentru dezvoltarea durabilă, am realizat analiza **plăților efectuate din FEADR la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României**, pentru ultimele două perioade de alocare, respectiv 2007-2013 și 2014-2020.
- O altă analiză relevantă pentru obiectivele prezentei teze de doctorat este și cea rezultată prin **cercetarea econometrică** realizată pentru anul 2016 și anul 2020. Ca urmare a demersului metodologic de cercetare, am obținut o imagine a modului în care se grupează județele la începutul perioadei de programare multi-anuală 2014-2020 și o imagine a modului în care se grupează județele la finalul perioadei de programare, respectiv în anul 2020.
- Ca metodologie, în vederea obținerii unor rezultate relevante în raport cu obiectivul urmărit, am utilizat **analiza de tip cluster ierarhic** pentru observarea efectelor cheltuielilor, realizate prin intermediul PNDR, asupra dezvoltării zonelor rurale. De asemenea, pentru a explora impactul fondurilor europene asupra dezvoltării rurale în România am decis analiza următoarelor variabile, agregate la nivelul județelor (NUTS 3), pentru anii 2016 și 2020: plățile realizate prin PNDR, valoarea PIB la nivel de județ, numărul de salariați din agricultură, lungimea drumurilor județene și comunale modernizate, dimensiunea parcului de tractoare și mașini agricole, suprafețele cultivate

cu culturi agricole, producția agricolă vegetală – cereale boabe, precum și populația ocupată în agricultură.

Una dintre concluziile principale rezultate este cea legată de faptul că problemele actuale cu care se confruntă în continuare statele membre ale UE și pe cale de consecință și România, se referă la dezechilibrele manifestate pe termen lung între intrări și ieșiri, acestea fiind, în principal, justificate de neglijarea, deseori, a aspectelor care țin de sustenabilitate și care determină utilizarea irațională a resurselor rurale dar și a resurselor financiare implicate în dezvoltarea zonelor rurale.

De asemenea, există în continuare tendința de a separa politica de dezvoltare a zonelor rurale de strategiile de dezvoltare națională, fenomen care pentru multe state europene reprezintă o provocare, deoarece satul (localitățile rurale) și zonele rurale vizează același teritoriu, au aceeași dimensiune spațială, economică, socială și culturală, în care au loc procese de producție, prestări de servicii etc. Prin urmare, segmentele teritoriale sat (localități rurale)-zonă rurală sunt cu greu individualizate, existând în continuare dificultăți în rândul specialiștilor în definirea zonelor rurale, a localităților rurale, în divizarea administrativă a sistemelor locale, precum și în implementarea politicii de sprijin financiar atât a celor naționale cât și al fondurilor UE.

În concluzie, aprecierile noastre finale, pentru îndeplinirea obiectivului general al tezei și realizarea de dezvoltări viitoare sunt:

- Este necesară adaptarea și îmbunătățirea politicilor de dezvoltare rurală durabilă la specificul spațiului rural din România. În acest sens apreciem că viitoarele programe de dezvoltare rurală trebuie să ia în considerare inversarea sensului, dinspre politicile dezvoltate la nivel central spre politicile dezvoltate la nivel local.
- Trebuie căutate permanent alternative de dezvoltare și diversificare a activităților economice în spațiul rural și proiectate măsuri strategice conectate la realitatea spațiului rural care să promoveze un ansamblu unitar și coerent de criterii și principii ale dezvoltării durabile, în vederea creșterii eficienței utilizării resurselor umane, naturale, energetice, materiale și informaționale.
- Este necesară intensificarea procesului de adaptare a economiei rurale la cerințele dezvoltării durabile, în concordanță cu valorile și percepțiile globale și europene privind mediul, agricultura și tradiția, favorizând biodiversitatea, conservarea mediului și a peisajului tradițional.
- Trebuie urmărită, totodată, promovarea unei dezvoltări rurale integrate în vederea reducerii disparităților dintre urban și rural, alături de îmbunătățirea calității vieții, prin menținerea viabilității spațiului rural și susținerea activităților economice durabile.
- Deoarece factorul uman are o importanță deosebită, trebuie realizată creșterea și stabilizarea veniturilor populației rurale ca urmare a angajării gospodăriilor rurale într-o gamă largă de activități în concordanță cu oportunitățile economice existente în fiecare regiune.
- Este imperios necesară identificarea de soluții pentru îmbunătățirea gradului de absorbție a fondurilor europene astfel încât să se realizeze diversificare a activităților în mediul rural, rămânerea tinerilor în mediul rural, creșterea calității vieții populației rurale, creșterea eficienței producției agricole, s.a..

În concluzie, pe baza analizei realizate putem afirma că se evidențiază o serie de aspecte pozitive, evident datorate existenței fondurilor europene nerambursabile, care generează efecte directe și indirecte pozitive la nivelul economiei și al nivelului de trai al populației. De asemenea, se pot constata anumite influențe pozitive ale fondurilor europene nerambursabile, care necesită aplicarea altor metode econometrice pentru a le putea cuantifica efectele,

deschizând astfel calea unor noi cercetări viitoare mai aprofundate.

ABSTRACT

The research subject of the PhD thesis „Development Opportunities of the Rural Areas through Structural Funds. Case Study – Romania” is part of the research area on a global level, in which every country, based on the gained experience in the community space and on the reality of its own rural communities is concerned with setting their own objectives, strategies and development measures and the diversification of the agricultural and non-agricultural activities in the rural space, because each rural area is characterised by natural and cultural-spiritual diversity.

The development and the diversification of the agricultural and non-agricultural activities represents the tool contributing to the reduction of the economic-social disparities on the level of the rural space from various regions, between the urban and the rural space of a country generated by the different degree of natural resources, physical, human, financial capital etc.

The research will outline the interest of developing the rural space and the effort of our country to adapt and adopt policies and strategies through which rural economy is integrated in the common market. At the same time it will present the main characteristics and functions of the rural space, strengthened by the explanation of the rural development concepts, rural sustainable development, multifunctional rural sustainable development and integrated rural development. At the same time, with the help of some specific analysis, we will point out the impact of the socio-human development in the Romanian rural space showing the spatial-temporal reality based on the following elements: the rural infrastructure on a regional level, the contribution of education, culture, health on the quality of the rural environment; the structure of the rural economy in order to assess the existence of some strategies anchored in the socio-economic reality of the country resulting in planning a corresponding agricultural structure for the real internal consumption, but also some availabilities for the export, as well as the development of non-agricultural activities.

On a political level, the attention will be directed towards the adjustment of the policies to the community policies, promoting some coherent policies and creating a friendly environment. The economic environment will draw the attention through the study of the Agricultural Policy of the European Union and through the II Pillar, rural development. The social criterion will consider the demographic aspects, social legislation, the level of education which should develop the entrepreneurial spirit and the rural development. A strong influence on the development of the rural space is exerted by the technological environment which leads to looking for those characteristics allowing to identify a certain level of technicality and

corresponding infrastructure. The environment will be mainly analysed through the environmental protection policies, and rural sustainable development policies.

The topical issue and the significance of the theme. The idea of this thesis starts from the fact that the development of the rural space involves the knowledge and the improvement of the rural issues, because this generates complex activities, with a vital significance for the nations and their effectiveness cannot be sorted out on a short term, because successively integrated programs are necessary, with sustainable effects which should lead to the improvement of the rural infrastructure, of the rural entrepreneurial environment, of the life quality and of the living standard. The development of the rural space, and of the rural community represents a ***complex and a current research topic***, because it relies on two fundamental elements being in a strong interdependence relation: a spring of sustainable resources, being able to generate development and the inhabitants of the rural space representing both the action actor and the consumption generating factor.

The topic and the approach of this PhD thesis is focused on the rural development in Romania, on a long term, with a general strategic goal of identifying the development opportunities of the rural areas through structural funds, aiming at detailed analysis of the institutional, legislative, economic, social etc. changes for the rural development after 1900, on stages: up to the moment of integrating Romania in the European Union, in the first programming period 2007-2013, in the second period 2014-2020, outlining the perspectives for the programming period 2021-2027.

This research takes place in a very interesting period, full of changes regarding the policies of the European Union, period when the Multiannual Financial Framework (MFF) is adopted for the period 2021-2027, with the amount of 1074,3 billion Euros. From the 1074,3 billion Euros included in the Multiannual Financial Framework 2021-2027, Romania will benefit from 47,56 billion Euros, 28,22 being granted from the cohesion fund and 19,34 billion from the common agricultural policy. These aspects argue for the ***opportunity and the topical issue of the research theme***.

Rural development is integrated in the system of sustainable development and is coordinated with it on the three evolution levels: national, regional, and local. The National Rural Development Program focuses on all agricultural and non-agricultural activities from the Romanian rural space, considering the characteristics, but also the requirements of the European Union.

Romania, becoming a member state of the European Union (on January 1st 2007) continues the rural development process in a new framework lining up to the principles, objectives and mechanisms of the rural development of the integrationist organisation. Our country aligned the National Rural Development Plan with the community strategies and programs in this field, becoming a part of these strategies and programs, and having responsibilities, contributions, and benefits.

Rural development is connected with the ***Common Agricultural Policy***, having as main basic objectives: modernisation of the farms and providing financial support for the young farmers; promoting the tourism infrastructure and encouraging the local activities; offering a better access for the population to the services; stopping the depopulation of the rural areas through projects to train the workers and the working class from small enterprises etc. The PAC implementation is carried out with the help of its specific mechanisms and the rural development program characterised by complexity and oriented towards various sectors: infrastructure, agriculture, tourism (agrotourism and rural tourism), small and medium enterprises, creating working places, environmental protection, education, community development etc.

The rural development policy is a new political field of the European Union which aims at approaching a wide range of problems and development sectors on various territorial levels. There arose new governance forms characterised by decentralisation, partnership and new formal mechanisms of horizontal and vertical coordination of the policies. Although the rural development policy in EU defines a new set of policies for the older components, this seems to expand and to transform in a different field of policies. In spite of this, this promising field is still shattered by PAC both regarding the funding and the political decision making.

The general objective of the thesis relies in analysing the rural development in Romania from the perspective of absorbing the European non-refundable funds and the national funds, for the modernisation of the infrastructure of the villages and the communes and for the accomplishment of a sustainable development. Therefore, we propose to substantiate scientifically the transformations required for the sustainable development of the rural economy, the identification of the multi-sectorial impacts of the actions to ensure rural development considering the internal sectorial inter-connections, the analysis of the development opportunities of the rural areas through structural funds and the econometric analysis of the impact of the European funds on the rural development in Romania.

Fulfilling the general objective of the research involved setting and reaching certain **specific objectives**, as:

- the theoretical-methodological approach, but also the economic-social practice regarding rural development and its connections with the ensemble of the development and economic growth process;
- the thorough study of the reference literature in order to identify all the approaches specific for the research theme, in order to carry out a complete theoretical framework;
- outlining the experience of the European Union regarding the rural development, related to our country; the analysis of the objectives regarding sustainable rural development and of the strategies elaborated to accomplish them;
- identifying the main orientations, guides, frameworks published by the European Union in the context of the Common Agricultural Policy and the II pillar, the rural development;
- outlining the essential characteristics of the new stage here the rural development process in our country entered, the strategy and the rural development programme;
- structuring a statistical analysis framework for the identification of the relevant infrastructure relevant for rural development on the level of the development regions in Romania;
- setting the analysis criteria for the rural area in Romania as well as the specific methods in the field, knowing that most of the non-refundable investments from the rural environment were in the field of modernizing the village roads, setting up water and sewage systems, gas supply, secondary school infrastructure, sanitary infrastructure, modernisation of the agricultural farms, etc.;
- the analysis of the rural development level in Romania which is divided on the following stages: (i) before accessing the European Union, (ii) at the moment of accession followed by (iii) the analysis of the current stage and of the perspective of the rural areas development in Romania, based on the previously set criteria, applicable on the level of the development regions in Romania.
- identifying the degree of using the total financial grants through the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) for the period 2014-2020, for each EU state;

- the analysis of the level of European financial grants for rural development in Romania, for each of the 14 rural development methods for which there are published data;
- the analysis of the economic and social impact of the European development funds on the rural areas in Romania through econometric research.

The research has a *multidisciplinary character*, involving several fields as for example the economic, statistical, environmental, sustainable, econometrics, so that we can mention that the obtained results are relevant for the researched field.

The purpose of the research has a double signification: a) to bring theoretical and methodological contributions regarding the relation between rural development, sustainable development and the process of economic growth and development, the ratio between development, natural environment, and the quality of life; b) to deepen through empirical research, the rural development process in Romania, as a sequence of the rural development within the European Union.

This research approached the *rural development process from four perspectives*:

- *European*, related to the Common Agricultural Policy and its increasing importance within this policy related to the second pillar – rural development. This perspective allowed us to analyse the main challenges regarding the implementation of the rural development policy in the EU member states, in the context of the common policies and we carried out comparisons between the Member States regarding the granting and the absorption of the budget from the European Agricultural Fund for Rural Development;
- *National*, analysing the European and the national financial grants for rural development in Romania through NPRD, in the period 2014-2020 for each of the 14 measures of rural development for which there are published data, with a total financial grant of 9,363 billion Euros, of which 8,015 billion Euros coming from EAFRD and 1,347 billion Euros representing national contribution (MADR, 2021);
- *Regional*, because in our research field we presented characteristics for each development region in Romania, outlining the situation of the rural infrastructure correlated with the demographic and administrative situation of that region;
- *County*, because in order to explore the impact of the European funds on the rural development in Romania, we decided to analyse the following variables, aggregates on the level of the counties (NUTS 3), for the years 2016 and 2020: the payments done through NPRD, the value of GDP on the level of the county, the number of employees from agriculture, the length of the county and communal roads, the size of the tractor and agricultural machines park, cultivated surfaces with agricultural cultures, vegetal agricultural production - cereals, as well as the employed population in agriculture.

From the perspective of the *theoretical research* the main aspects to be outlined are:

- The theoretical research was carried out through an elaborate study of the reference literature with the purpose of explaining the notions and the concepts and building the necessary framework for the practical research. We carried out a vast documentation by studying representative books and articles from international databases, official publications of the EU and Romania and various European and national statistics. A large part of the bibliographical sources used are from foreign literature in the field, but also numerous bibliographic sources of the Romanian authors, research reports, national and regional strategies in order to point out the specificity of the Romanian rural area.
- We started the research with *the theoretical approach of the concepts* by outlining the role fulfilled by the socio-economic analysis in studying the rural under a multidisciplinary scientific context. This outlines the special interest manifested by the

European Union towards the problematic of the development of the rural space, materialised in elaborating policies and strategies. At the same time, we outline the impact of the socio-human development in the Romanian rural space with the help of specific analysis outlining the spatial-temporal reality from which we shortly present some significant elements. Within this research we aimed at both the identification of the problems but also of the development potential and of the diversification of the agricultural and non-agricultural activities in order to contribute to a better orientation of the rural development measures.

- We analysed *the theoretical connections between the rural development and the sustainable development showing that* the rural development represents an answer to the "stress" applied to the European agriculture. The rural sustainable development mobilizes new income sources to increase the agricultural income. Rural sustainable development involves creating new products/services, new markets, and new types of reducing the costs which often coincide with the needs and expectations of the society in general; therefore, rural sustainable development involves a reconstruction of the agriculture and of the rural areas and their realignment with the European society and culture. At the same time, rural sustainable development refers to the redefinition and the reconfiguration of the rural resources. Through the rural sustainable development, the rural resources - earth, workforce, nature, ecosystems, animals, plants, crafts, networks, life partners, urban-rural relations are remodelled and recombined. In other words, rural sustainable development mobilizes new resources, and it combines them with the existing ones, providing the ecologic sustainability and new robust economic ensembles; new combinations of resources allowing new multifunctional enterprises and new networks connecting the rural to the urban environment.
- Analysing the relation between the rural development and the protection of the environment we showed that sustainable development including the activities from the rural environment should find the ways to increase the welfare of the people by using the natural resources with prudence and by reducing the deterioration of the environment. In consequence, one of the essential objectives of each national sustainable development strategy is to increase the individual and the social welfare through an economic development under the limits of the environment, being able to guarantee the quality of the natural factors and for the future generations, that is to provide the sustainability of the natural environment.
- Evaluating the way in which the economy and the sustainable development contribute to the living standard and to the quality of life we identified various ways:
 - rural economy, through its outputs, delivers primary products (raw materials) and partially produces production goods considered to be inputs for some activities in the industry, constructions, and transports;
 - rural economy contributes directly and massively to the improvement of the standard and of the quality of life for the entire population through agricultural products, forest products and fish products, rural sustainable development guarantees food safety for the entire population; increases the degree of comfort of the houses, improves and amplifies the transport and the communications. Rural sustainable development on the level of each rural community creates employment possibilities varied and attractive in agriculture, forestry, fishing but also outside these (various rural industries, constructions, transport and communications; trade, education, health, rural tourism, etc.).
 - modernization of the rural infrastructure and of the activities they serve contributes to the reduction of the disparities between the urban and the rural

environment, strengthening social cohesion and improvement of the work environment, living environment, socio-political environment and moral environment involving welfare and quality of life in ascension.

- rural sustainable development contributes to the maintenance and improvement of the life quality of all people from a country by maintaining and increasing the ecological potential of the rural space, by maintaining a healthy lifestyle, based on biodiversity, and fighting against all forms of pollutions, factors impairing the ecological balance and the social welfare.
- the quality of life in the rural space improves by lowering poverty. Poverty – a persistent phenomenon in society is highly accentuated in the rural areas. The rural sustainable development aims at the reduction and eradication of the poverty including a part of the rural population. Even if the rural sustainable development is intense, based on the free market mechanism, it cannot fight poverty on its own, but together with the state welfare.
- In continuing the research, we considered important to mention *the existing institutional and political framework on a European and national level* in the field of rural policy, based on which we can plan the rural economic-social development and we can act to access and absorb the European funds for the growth of the cohesion. Therefore, we carried out a detailed analysis on the Common Agricultural Policy carried out on a supranational level, presenting its objectives from the foundation (1962) and up to the present. We showed that the common agricultural policy aimed at supporting the countries confronting with a lack of food; in consequence, the production-based objectives prevailed. Since then, the agriculture decreased as an economic activity, while other problems were outlined, especially in the next period of the Agenda 2000, as for example food safety and the protection of the environment, defining the agricultural and the rural policies.
- Following *the rural development policy – the second pillar of the Common Agricultural Policy* we showed that the Agenda 2000 proposed the formulation of two fields of interdependent policies considered as the two pillars of PAC: (a) the market oriented policy (first pillar) and (b) the rural development policy (second pillar). This reform involved passing from a sectorial policy to a spatial policy which was supposed to reconnect the agriculture with the local community, opening the perspective of "regionalisation" or "territorialisation" of the rural policy. Moreover, this involved a change of the accent in the agricultural subventions from supporting the process, to a more integrated approach which in spite of this, treats agriculture as an essential and integrated part of the rural areas. The accent in change towards "integrated" rural development on the level of EU, was reflected in the previous proposals of reforming CAP. Rural development currently became extremely important because almost 60% of the EU population lives in the rural areas, representing 90% of the territory of the union.
- The rural development policy appeared as a field *with a potentially integrative policy* both horizontally and vertically, both being considered important and extremely functional. The main problem is that the object of the rural policy is too weak and in consequence it is not strictly defined. On the other hand, the pluralism of the concept *rural* does not favour any significant strategic alliance of the social actors outside the national context. At last, *coordinating the rural development policy with other policies*, mostly refers to the capacity and the availability of the various national and regional authorities to unite their forces in this purpose. Despite these, this objective is not shared by the Member States and by many of their regions.

As for the *practical research* we included the following elements:

- We started the practical research by presenting *the evaluation methodology of the rural development*: choosing the indicators, selecting and describing the evaluation methods and identifying the data sources which can be used in the evaluation of the regional rural development. Therefore, we carried out a short *retrospective on the agricultural sector from the centralised economy to the market economy*, because in Romania after 1989 we went to a different form of proprietorship, from the state-cooperative to the private one, context in which the agricultural fields, the fixed assets from agriculture were passed to the proprietorship of the inhabitants in the area and not only, the way of approaching and thinking the social-economic processes was also changed. Taking into consideration this idea, in the rural environment agricultural farms with a low productivity were set up. A retrospective analysis allows us to mention that the division of land was one of the main causes for the low performance of the Romanian agriculture. In other words, we notice that from 1990 a degradation process of the agricultural activity started, both from the point of view of the total exploitation surface but also from the point of view of the quality, with an immediate effect in the production which was far from the normal qualitative factors. a
- We aim to outline *the international financial assistance* received by Romania for the rural development *in the pre-accession period* showing that for the first time after 1989, the European Union focused all its forms of financial assistance to a number of 10 candidate countries (without Cyprus and Malta), focusing on the complementarity of three major financial assistance programs: PHARE, ISPA and SAPARD.
- In the *post-accession period*, the agriculture received a strong financial support through agricultural machinery with a high productivity, implementing performant technologies, new concepts for the production etc.
- In order to meet the objectives, the research outlined the *territorial specificity* – an influence factor for the development and diversification of the economic activities in the rural space. For this, we identified *independent indicators* as: the size and the structure of the space, the demographic structure, the road infrastructure, the water, gas, education infrastructure – the existing units from the rural space and the number of teaching staff, the health infrastructure etc. Once identified, the indicators for the territorial specificity, we moved on to choosing the methods to collect the information regarding these. The research carried out was organised so that it could allow an evaluation of the rural space from the development regions in Romania and to grasp the territorial specificities so that it can elaborate strategic options oriented towards development and diversification, which should be subsequently expanded to a national level.
- Analysing the development opportunities for the rural areas through structural funds and the development of the rural areas on the level of the European Union we carried out *comparisons between the Member States regarding the allocation and the absorption of the European Agricultural Fund for Rural Development*.
- At the same time, to obtain a complete image of the performances of Romania in attracting European funds for sustainable development we carried out the analysis of the *payments carried out from EAFRD on the level of the development regions in Romania*, for the last two periods, 2007-2013 and 2014-2020.
- Another relevant analysis for the objectives of this PhD thesis is that resulting from the

econometric research for the year 2016 and year 2020. Because of the methodologic research approach, we obtained an image of the way in which the counties are grouped at the beginning of the multi-annual programming period 2014-2020 and an image of the way in which the counties are grouped at the end of the programming period that is in 2020.

- The methodology we used to obtain relevant results as compared to the objective, we used the *hierarchic cluster analysis* to observe the effects of the expenses, carried out through NPRD on the development of the rural areas. At the same time, in order to explore the impact of the European funds on rural development in Romania we decided to analyse the following variables, aggregate on the level of the counties (NUTS 3), for the years 2016 and 2020: the payments carried out through NPRD, the GDP value on the level of the county, the number of employees in agriculture the length of the modernised county and communal roads, the cultivated surfaces, the vegetal agricultural production – cereals, as well as the employed population in agriculture.

One of the main conclusions drawn is the one related to the fact that the current problems the EU member states are facing and implicitly Romania refers to the disparities on the long term between inputs and outputs, these being justified mainly by the aspects related to sustainability and which determine the irrational use of the rural resources but also of the financial resources involved in the development of the rural areas.

At the same time, there is still the tendency to separate the development policy of the rural areas from the national development strategies, phenomenon which for many European states represents provocation, because the village and the rural areas represent the same territory have the same spatial, economic, social and cultural dimension with production processes, services etc. In consequence, the village territorial segments (rural areas) are hardly individualized and there are still difficulties among the specialists in defining rural areas, rural places, in the administrative division of the local system, as well as in implementing the financial support policy both for the national and for the EU funds.

In consequence, our final appreciations, to meet the general objective of the thesis and to carry out future developments are:

- We need to adapt and improve the rural sustainable policies to the specificity of the rural space in Romania. Therefore, we appreciate that the future rural development programs need to consider the inversion of the sense from the developed policies on a central level to a towards the developed policies on a local level.
- We need to permanently look for development alternatives and diversification of the economic activities in the rural space and to create strategic measures promoting a coherent and unitary ensemble of criteria and sustainable development principles in order to increase the efficiency of using the human, natural, energetic, material and informational resources.
- We need to increase the process of adapting the rural economy to the requirements of the sustainable development according to the values and the global and European perceptions regarding the environment, agriculture and tradition favouring biodiversity, environmental preservation, and the traditional landscape.
- We also need to promote a rural integrated development to reduce the disparities between the urban and the rural along with the improvement of the quality of life, by maintaining the viability of the rural space and supporting the sustainable economic activities.
- Because the human factor has a significant importance, we need to increase and stabilize the incomes of the rural population because of employing the rural households in a wide

range of activities according to the existing economic opportunities for each region.

- It is highly necessary to identify new solutions for the improvement of the degree of absorbing the European funds so that they should diversify the activities in the rural environment, to keep the young people in the rural environment, to increase the quality of the life of the rural population, to increase the efficiency of the agricultural production etc.

In consequence, based on the analysis carried out we can mention that a series of positive aspects are outlined due to the existence of the non-refundable European funds, generating direct and indirect positive effects on the level of the economy and of the living standard of the population. At the same time, we can notice certain positive influences of the non-refundable European funds, requiring the enforcement of other econometrical methods to quantify the effects, opening thus the way to new future research.